

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė „Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl geografinio blokavimo ir kitokių formų diskriminavimo dėl klientų pilietybės, gyvenamosios arba įsisteigimo vietos problemos sprendimo būdų, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 ir Direktyva 2009/22/EB“

(COM(2016) 289 final – 2016/0152 (COD))

(2017/C 034/14)

Pranešėjas: **Joost VAN IERSEL**

Konsultavimasis	Europos Parlamentas, 2016 6 9 Europos Sąjungos Taryba, 2016 6 10
Teisinis pagrindas	Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsnis (COM(2016) 289 final – 2016/0152 (COD))
Atsakingas skyrius	Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius
Priimta skyriuje	2016 10 4
Priimta plenarinėje sesijoje	2016 10 19
Plenarinė sesija Nr.	520
Balsavimo rezultatai (už/prieš/susilaikė)	216/3/6

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. EESRK palankiai vertina pasiūlymą dėl reglamento dėl geografinio blokavimo, kuris ir įmonių, ir vartotojų atžvilgiu yra būtinas bendrosios skaitmeninės rinkos strategijos elementas. Tačiau šis reglamentas – tik nedidelis žingsnis į priekį, todėl jis nieko iš esmės nepakeis. Įmonės ir klientai (vartotojai ir įmonės kaip galutiniai vartotojai) ir toliau patirs nemažai sunkumų, bandydami bendrojoje rinkoje pirkti ir parduoti prekes.

1.2. EESRK ragina Europos Komisiją ir Tarybą parengti plataus užmojo ir gerai suformuluotas teisės nuostatas, kurios padėtų sukurti sėkmingą ir vartotojams, ir įmonėms naudingą bendrosios skaitmeninės rinkos strategiją ir kurios yra būtina likusio pasaulio konkurencijai atsparios Europos ekonomikos sukūrimo sąlyga. Tokios nuostatos taip pat formuotų pozityvų Europos Sąjungos įvaizdį.

1.3. Dar reikia išsiaiškinti, ar šis reglamentas iš tiesų sumažins vartotojų nepasitenkinimą. Nors tradicinė, neelektroninė prekyba bus ir toliau svarbi, šiuo metu vis dar gana nedaug įmonių užsiima tarpvalstybine elektronine prekyba. Tačiau galimybės pirkti ir parduoti internetu, ypač tarpvalstybiniu mastu, yra didžiulės.

1.4. Neelektroninei ir elektroninei prekybai reikia skubiai užtikrinti vienodas sąlygas. Todėl ES daugiausia dėmesio turėtų skirti ne tik pastangoms nutraukti nepagrįstą geografinį blokavimą, bet ir siekti įveikti likusias kliūtis bendrojoje rinkoje, dėl kurių mažėja verslininkų noras parduoti prekes internetu ir (arba) ne internetu kitose šalyse arba kuriomis trukdoma jiems tai daryti.

1.5. Įmonių ir vartotojų pasitikėjimą reikėtų stiprinti paraleliai priimant kitus teisės aktus. Vienas svarbiausių tokių teisės aktų yra Reglamentas dėl siuntinių pristatymo⁽¹⁾, kuriuo siekiama, užtikrinus sąžiningą konkurenciją, sumažinti transportavimo problemas ir sąnaudas, kuriame pateikiamos socialinės nuostatos (o tai visiškai atitinka šioje srityje galiojančius ES teisės aktus) ir subalansuotai peržiūrimos ES autorių teisių taisyklės.

⁽¹⁾ EESRK nuomonė dėl pasiūlymo dėl reglamento dėl tarptautinių siuntinių pristatymo paslaugų, kuri papildo šioje nuomonėje pateiktus pasiūlymus (žr.šio Oficialiojo leidinio p. 106).

1.6. EESRK nepitaria nepagrįstam geografiniam blokavimui. Tačiau Komitetas pripažįsta, kad gali būti įvairių gerai pagrįstų priežasčių, dėl kurių įmonės, ypač MVĮ ir labai mažos įmonės, gali vengti arba atsisakyti tarpvalstybinės elektroninės prekybos arba atsižvelgiant į rinkų skirtumus pakoreguoti kainas ir (arba) patikslinti sąlygas. Tai susiję, be kita ko, su skirtinga teisine aplinka, papildomais nacionaliniais reikalavimais, papildomomis transporto sąnaudomis, kalbos reikalavimais informacijai, kurią reikia pateikti prieš sudarant sutartį ir reikalavimais, susijusiais su tiesiogiai klientų neaptarnaujančiu įmonės padalinio (angl. *back-office*) veikla.

1.7. EESRK pabrėžia, kad pagrįstas geografinis blokavimas, atsirandantis dėl valstybių narių didelių pramonės politikos skirtumų ir skirtingų teisės sistemų, trukdo savaiminei Europoje veikiančių MVĮ ir veiklą plečiančių įmonių plėtrai. Dėl šių skirtumų taip pat mažėja skaidrumas ir nuspėjamumas, kurių labai reikia siekiant skatinti investicijas ir nuraminti rinkas skaitmeniniame amžiuje.

1.8. Siūlomu reglamentu verslininkams pagrįstai nenustatomi jokie įpareigojimai pristatyti prekes į kliento šalį arba teikti joje paslaugas, jei verslininkas (kol kas) nepristato į atitinkamą šalį prekių ir nevykdo joje veiklos.

1.9. Bet kuris klientas bendrojoje rinkoje tikrai galės priimti bet kokią pasiūlymą ir įsigyti prekę arba paslaugą, jei jis pats pasiima prekę arba gauna paslaugą teritorijoje, kurioje verslininkas jau vykdo veiklą, todėl verslininkai pagrįstai galės taikyti savo buveinės šalies taisykles.

1.10. Be to, EESRK palankiai vertina atsižvelgiant į 2011 m. Vartotojų teisių direktyvą nustatytus verslininkams taikomos informacijos teikimo reikalavimus, kuriais siekiama didinti skaidrumą ir gerinti informacijos teikimą klientui. Šiuo atveju būtų naudinga informatyvi ES interneto svetainė. Pagal 2011 m. Vartotojų teisių direktyvą įmonės privalo užtikrinti kainų skaidrumą. EESRK ragina įmones daryti daugiau nei taikyti minimalius standartus, nes tik taip bus įgytas vartotojų pasitikėjimas.

1.11. EESRK palankiai vertina neseniai Europos Komisijos paskelbto e. prekybos sektoriaus tyrimo pradinės išvadas⁽²⁾, kurios aiškiai patvirtina, kad e. prekyba yra svarbus kainų skaidrumo ir konkurencingumo veiksnys. Nepagrįstas geografinis blokavimas stabdo šią natūralią raidą.

1.12. Tačiau kai kuriuos aspektus derėtų patikslinti, visų pirma:

1.12.1. formuluotė, kuria nustatoma taikytina teisė (1 straipsnio 5 dalyje teigiama, kad verslininkas gali „parduoti“ prekes taip, kaip jas parduoda savo šalyje, remdamasis savo buveinės šalies taisyklėmis), skubiai turi būti pateikta aiškiau;

1.12.2. paslaugos po pardavimo (susijusios su neatitikimu, grąžinimo išlaidomis, kompensacijos galimybėmis ir pan.) nėra konkrečiai įtrauktos į šį reglamentą, todėl jos reglamentuojamos 2011 m. Vartotojų teisių direktyva. Geografinio blokavimo reglamente taip pat reikėtų paminėti atitinkamus taikytinus ES teisės aktus. Šią galimybę reikėtų apsvarstyti išsamiau.

1.12.3. Kai kuriomis svarbiomis nuostatomis, pavyzdžiui, 7 straipsniu dėl sankcijų už pažeidimus ir 8 straipsniu dėl pagalbos vartotojams, atsakomybė už reglamento vykdymo užtikrinimą perduodama valstybėms narėms. Turi būti užtikrinama, kad dėl galimo skirtingo aiškinimo neatsirastų daugiau susiskaidymo ir atitinkamai nesusilpnėtų reglamento poveikis. EESRK palankiai vertina Komisijos norą vartotojams sukurti vienodą visoje ES skundo teikimo formą⁽³⁾.

1.13. 11 straipsnyje minimas 4 straipsnio 1 dalies b punkto taikymo terminas – 2018 m. liepos 1 d. – turėtų likti atviras ir jį reikėtų nustatyti vėlesniame etape, priklausomai nuo teisėkūros proceso trukmės.

1.14. EESRK pritaria Komisijos pasiūlymui dėl vienodos skundo teikimo formos taikymo.

⁽²⁾ Tyrimas buvo paskelbtas 2015 m. gegužės mėn., o pradiniai faktai – 2016 m. rugsėjo 15 d.

⁽³⁾ Atsižvelgiant į skirtingus šalių požiūrius, tai toli gražu nelengva pasiekti. Šiuo metu šiuo klausimu vyksta Komisijos ir Tarybos diskusijos.

2. Įžanga

2.1. Visame pasaulyje įmonėse ir skaitmeninėje rinkoje sparčiai vyksta skaitmeninės permainos. Atsižvelgdama į labai didelį šių dinamiškų procesų poveikį, Komisija bendrąją skaitmeninę rinką teisingai pasirinko vienu svarbiausių savo prioritetų.

2.2. EESRK taip pat aktyviai dalyvauja diskusijose dėl skaitmeninių permainų. Kelete savo nuomonių EESRK jau pateikė pastabų dėl bendrų ir horizontaliųjų skaitmeninimo aspektų, taip pat dėl pasiūlymų, susijusių su konkrečiais Komisijos pateiktais klausimais ⁽⁴⁾.

2.3. EESRK nuomone, siekiant skatinti bendrąją rinką šiame naujame amžiuje, skaitmeninei revoliucijai turi būti sudarytos tvirtos sąlygos. Šios sąlygos turi būti apibrėžtos naudojant tinkamą – naują ir (arba) peržiūrėtą – teisės aktų sistemą, kuria būtų užtikrinamos piliečių ir vartotojų teisės. Be to, įmonės turėtų būti skatinamos naudotis skaitmeninėmis priemonėmis ir priimti novatoriškus sprendimus, kad galėtų veikti tarpvalstybiniu mastu.

2.4. Atsižvelgiant į tai, reikia deramai apsvarstyti visus bendrosios skaitmeninės rinkos strategijos teisės aktų rinkinyje pateiktus 16 pasiūlymų dėl teisėkūros ir ne teisėkūros procedūra priimamų aktų, tas pat pasakytina apie pasiūlymą dėl geografinio blokavimo.

2.5. Vertinant dabartinę praktiką paaiškėja, kad atliekant tarpvalstybinius elektroninius sandorius vis dar susiduriama su daug kliūčių. Ribotą tarptautinę rinkų plėtrą dažnai lemia ne nesąžininga rinkos segmentacija, o verslininkų juntamas neapibrėžtumas dėl vartotojų požiūrio ir likusių administracinių kliūčių, reglamentavimo aplinkos skirtumai ir kalbos barjeras. Tokio pobūdžio neapibrėžtumas kenkia ir vartotojų pasitikėjimui.

2.6. Informacijos trūkumas taip pat prisideda prie to, kad e. prekyba (ir pirkimas, ir pardavimas) nacionaliniu lygmeniu sparčiai populiarėja, tačiau tarpvalstybiniu mastu tebėra menkai išvystyta.

2.7. Taip pat esama didelių tarpvalstybinės prekybos skirtumų, kurie priklauso nuo konkrečių sektorių, įmonių dydžio ir veiklos vykdytojų, pavyzdžiui, mažmenininkų ar tarpininkų kategorijos, interneto svetainių, o tarptautinės elektroninės prekybos apimtys valstybėse narėse labai skiriasi.

2.8. Padėtis yra sudėtinga. Siekiant sudaryti įmonėms ir vartotojams reikalingas vienodas sąlygas ir siūlyti jiems skaidrius sprendimus, turėtų būti nuosekliai rengiamas ir įvedamas bendrosios skaitmeninės rinkos strategijos teisės aktų rinkinys, be to, kitos teisės aktų nuostatos susijusiais klausimais, pavyzdžiui, dėl PVM, siuntinių pristatymo, atliekų šalinimo reglamentavimo ir vartotojų teisės, turėtų būti visiškai suderintos.

2.9. Ekonominės ir technologinės tendencijos yra negrįžtamos. Taigi pasaulyje, kuriame elektroninė prekyba bet koku atveju augs, reikia kuo greičiau pasiekti tikslą Europoje sudaryti vienodas sąlygas tiek piliečiams, tiek įmonėms.

3. Plati taikymo sritis

3.1. Šiais radikalių pokyčių laikais pramonės šakos – gamybos ir paslaugų – nuolat keičiasi, atsiranda naujų dalijimosi ekonomikos verslo modelių ir atitinkamai prisitaiko prekybos būdai. Socialinė žiniasklaida ir paslaugos daro esminę įtaką naujų prekybos ir prekių pirkimo modelių atsiradimui. Jie turi didelį poveikį ir įmonėms, ir vartotojams. ES dabartinius ir naujus teisės aktus turėtų pritaikyti prie naujų rinkos sąlygų ir nesilaikyti griežtos kontrolės požiūrio, kad netrukdytų kurti naujų verslo modelių ir naujoviškų metodų.

3.2. Geografinis blokavimas prieštarauja pagrindiniam bendrosios rinkos principui. Nors dažnai esama pagrįstų priežasčių taikyti skirtingą tvarką, susijusią su kainodara ar sąlygomis, susiklosčiusiomis, pavyzdžiui, dėl likusio rinkos susiskaidymo arba nacionalinių rinkų skirtumų, atvira ir konkurencinga rinka įmonėms ir vartotojams bus naudinga, nes jie turės įvairių galimybių rinktis ir jiems bus užtikrinama geresnė kokybė sąžiningomis kainomis.

⁽⁴⁾ OL C 264, 2016 7 20, p. 86;
OL C 264, 2016 7 20, p. 57;
OL C 264, 2016 7 20, p. 51;
OL C 71, 2016 2 24, p. 65.

3.3. B2C elektroninės prekybos (vartotojai ir įmonės kaip galutiniai vartotojai) svarbą būtina vertinti atsižvelgiant į platesnį kontekstą. Dabar labiau nei bet kada anksčiau įmonės privalo diegti naujoves ir veiksmingai dirbti už saikingą kainą. Nauji laimėjimai verčia ieškoti naujų galimybių ir padeda įmonėms tapti tvirtesnėms ir atsparesnėms. Dėl šios priežasties, be kita ko, EESRK visiškai pritaria tikslui panaikinti bet kokią kliento diskriminaciją dėl pilietybės ir (arba) gyvenamosios vietos.

3.4. Tačiau sprendimas pradėti veikti tarptautiniu mastu yra ir liks išimtinė kiekvienos įmonės teisė. Iš patirties matyti, kad (didelė) dauguma įmonių renkasi veikti nacionaliniu lygmeniu.

3.5. Palyginti su JAV, Europa vis dar atsilieka. Kinijos ir Indijos skaitmeniniai sektoriai netrukus užims tvirtas pozicijas. Tarp 20 pasaulyje geriausių internete veikiančių įmonių nėra nė vienos Europos įmonės. Tarptautinių tyrimų duomenimis, Europa pirmąją įmonių steigimo srityje. Vis dėlto dėl Europos rinkos susiskaidymas trukdo savaiminei Europos pradedančiųjų įmonių ir veiklą plečiančių įmonių plėtrai. Dėl rinkos segmentacijos dažnai stabdoma rinkos plėtra.

3.6. Komisija pagrįstą geografinį blokavimą teisingai skiria nuo nepagrįsto. Pagrįstas geografinis blokavimas įmonių santykiais su vartotojais grindžiamoje prekyboje atsiranda visų pirma dėl ES rinkos susiskaidymo ir nepakankamai skaidrių atvejų.

3.7. Kova su geografiniu blokavimu turi labai ryškų šalutinį poveikį – akivaizdžiai atskleidžiami (nauji) vidaus rinkos trūkumai. Labai svarbu atidžiai nagrinėti kiekvieną konkretų atvejį ir nustatyti, ar esama pagrindo riboti galimybes naudotis tam tikra paslauga arba taikyti skirtingą požiūrį dėl kainos ir (arba) sąlygų, susijusių su pilietybe arba gyvenamąja vieta.

3.8. Būtų nepaprastai naudinga susidaryti potencialaus geografinio blokavimo ir rinkos raidos didelėje šalies rinkoje, kokia yra JAV, vaizdą, kad ir kokia sudėtinga ir brangi būtų tokia analizė. Be abejo, tai leistų apibrėžti modelį, kurį galėtų taikyti Europa. Kaip ir Europoje, atskiros JAV valstijos taip pat gali turėti tam tikrų teisinių galių, kuriomis trukdoma vykdyti veiklą nacionaliniu mastu, tačiau šios galios tikrai nėra tokio plataus masto, kaip Europoje. Verslo laisvė ir vartotojų paklausa tikriausiai palankiausia įmonių santykiais su vartotojais grindžiamai (B2C) e. prekybai, todėl kuriamos palankios sąlygos konkurencijai, taip pat greitai augančioms pradedančiosioms įmonėms ir veiklą plečiančioms įmonėms JAV vidaus rinkoje.

3.9. Turint tokį vaizdą būtų lengviau įvertinti būsimus pokyčius Europoje. Komisijos atliktoje verslo tyrimais pagrįstoje analizėje apibūdinama dabartinė rinkose, kurios daugiausia yra nacionalinio pobūdžio, taikoma praktika. JAV pavyzdys gali parodyti tikrą ekonominės veiklos, susijusios su įmonių santykiais su vartotojais grindžiama (B2C) e. prekyba, potencialą, kai pašalinamos visos pagrindinės kliūtys.

3.10. Tarpvalstybinio pardavimo skatinimas jau kurį laiką įtrauktas į ES darbotvarkę. Įgyvendintos įvairios direktyvos, pavyzdžiui, 2006 m. Paslaugų direktyva ir 2011 m. Vartotojų teisių direktyva. Jose pabrėžiama vartotojų apsauga ir siekiama priversti įmones vartotojui užtikrinti pakankamą skaidrumą ir užkirsti kelią nepagrįstai tarpvalstybinei diskriminacijai.

3.11. EESRK apgailestauja, kad dėl nepakankamo galiojančių ES teisės aktų įgyvendinimo, netinkamo jų taikymo ir nepakankamo vykdymo užtikrinimo dažnai atsiranda ilgalaikių kliūčių.

3.12. Tačiau kol kas teisės nuostatų poveikis skatinant tarpvalstybinę e. prekybą yra nedidelis. Remdamasi plataus užmojo rinkos tyrimais ir verslo įmonių bei vartotojų apklausomis, Komisija daro išvadą, kad jei vartotojams tapo įprasta pirkti internetu, pirkti internetu kitoje šalyje tebėra išimtis. Tik pusė prekybos internetu užsiimančių įmonių veiklą vykdo tarpvalstybiniu mastu ⁽⁵⁾.

⁽⁵⁾ Žr. Poveikio vertinimą dėl geografinio blokavimo ir kitokių formų diskriminavimo dėl pilietybės, gyvenamosios arba įsisteigimo vietos Europoje (COM(2016) 289 final, p. 2). Vis dėlto Komisija savo 2012 m. komunikate dėl paslaugų teisingai pripažino, kad įmonės gali laisvai nustatyti geografinę savo veiklos Europos Sąjungoje aprėptį net tada, kai užsiima prekyba internetu.

3.13. EESRK sutinka, kad su pilietybe arba gyvenamąja vieta susiję tarpvalstybiniai apribojimai mažina pasitikėjimą bendrąja rinka, todėl su jais turėtų būti kovojama. Remiantis išsamiais tyrimais, būtų visiškai pagrįsta daryti išvadą, kad ir vartotojai, ir verslo sektorius labai pritaria tam, kad Europos rinka būtų atverta įmonių santykiams su vartotojais grindžiamai (B2C) e. prekybai. Europos Parlamentas laikosi tos pačios nuomonės ⁽⁶⁾.

4. Dabartinė padėtis

4.1. Siekdama pagerinti tarpvalstybinį pirkimą ir pardavimą, Komisija parengė priemonių įvairiose srityse, pavyzdžiui, PVM registracijos ir e. prekyboje taikomų PVM taisyklių, siuntinių pristatymo paslaugų, autorių teisių reformos, Reglamento dėl bendradarbiavimo vartotojų apsaugos srityje reformos srityse. Taip pat labai svarbu, kad vertikalūs tiekėjų ir platintojų susitarimai ir vienašališkos atskirų įmonių priemonės visiškai atitiktų ES konkurencijos politiką.

4.2. Pasiūlymas dėl reglamento dėl geografinio blokavimo yra šio bendro rinkinio dalis. Pažymėtina, kad reglamentas netaikomas daugeliui svarbių sektorių, pavyzdžiui, pacientų ir (arba) sveikatos priežiūros, keleivinio geležinkelių transporto, (mažmeninių) finansinių paslaugų, suskaitmenintos muzikos, garso ir vaizdo paslaugų ir tam tikrų rūšių lošimų sektoriams. Logiška manyti, kad šiems sektoriams reikia konkrečių sektorinių nuostatų, kurias, EESRK įsitikinimu, reikėtų greitai parengti siekiant užpildyti spragas bendrosios skaitmeninės rinkos teisės aktuose.

4.3. Tas pat pasakytina ir apie labai svarbų autorių teisių klausimą. Nepaisant to, kad autorių teisių klausimai pagrįstai nepatenka į šio pasiūlymo taikymo sritį, nors neabejotinai yra su ja susiję, EESRK primygtinai ragina Komisiją imtis atitinkamų priemonių siekiant kovoti su susiskaidymu šioje srityje, sumažinti vartotojų nepasitenkinimą ir padėti kurti tikrą bendrąją skaitmeninę rinką.

4.4. 2015 m. viešų konsultacijų dėl geografinio blokavimo santraukoje padaryta išvada, kad ir vartotojai, ir įmonės apskritai yra nepatenkinti dabartiniu bendrosios rinkos susiskaidymu. Atrodo, kad įmonės ir verslo asociacijos vis dėlto susitauko su dabartine padėtimi, versdamos kaltę skirtingoms įvairių valstybių narių teisinėms sistemoms ⁽⁷⁾.

4.5. EESRK pažymi, jog MVĮ svarbu tai, kad šiuo pasiūlymu jos neįpareigojamos pristatyti prekių visoje Europoje. Tačiau MVĮ tikrai bus naudinga galimybė ⁽⁸⁾ parduoti produktus ir paslaugas visame žemyne, ypač pasienio regionuose, nes jos, kaip galutiniai vartotojai, galės naudotis tokiais pat teisėmis kaip ir vartotojai, o tai naudinga perkant produktus ir paslaugas iš kitų valstybių narių. Be to, EESRK pabrėžia, kad norint sėkmingai įgyvendinti Reglamentą dėl siuntinių pristatymo paslaugų būtina remti ir skatinti tarpvalstybinę prekybą.

4.6. Teisinių sistemų skirtumai padeda paaiškinti pagrįsto ir nepagrįsto geografinio blokavimo skirtumą. Išskyrus tam tikras įmones, kurios tiesiog nusprendžia nepradėti veikti tarptautiniu mastu, kitų įmonių abejonės dėl geografinio blokavimo panaikinimo iš esmės turi būti siejamos su jų juntamu neapibrėžtumu dėl skirtingos visoje Europoje taikomos praktikos, trukdančios tarptautinei prekybai.

4.7. Vartotojai pateikia daug skundų dėl tarpvalstybinės prekybos, tačiau turimų pavyzdžių mastas yra gana ribotas, todėl pageidautina atlikti tolesnį vertinimą. Skundai būna susiję su labai įvairiais klausimais, pavyzdžiui, informacijos stoka, siuntų pristatymo apribojimais arba atsisakymu pristatyti siuntas, nepateiktais pagrindimais arba paaiškinimais atsisakius pristatyti paslaugas ar prekes, nukreipimu kitu maršrutu, kainų skirtumais, atsisakymu priimti kai kurias kredito korteles, diferencijavimu dėl sąskaitų išrašymo, taip pat su atsiskaitymo ir pristatymo adresais ir kalbomis. Kai kurios iš šių problemų atsiranda dėl teisės sistemų skirtumų. Tačiau kitas problemas, susijusias su sutartinėmis nuostatomis arba suderintais veiksmais, dėl kurių atsiranda gana plati vertikalioji, t. y. grindžiama asmeninėmis savybėmis, rinkos segmentacija, reikėtų įgyvendinti ⁽⁹⁾ Vartotojų ir įmonių pasitikėjimo interneto rinkomis didinimas yra būtinas norint paskatinti tarpvalstybinę elektroninę prekybą, kuri būtų naudinga visiems – vartotojams, įmonėms ir piliečiams.

⁽⁶⁾ Žr. 2016 m. sausio 19 d. Europos Parlamento rezoliucijos dėl kuriamo Bendrosios skaitmeninės rinkos akto (2015/2147 (INI)) 2 skyrių.

⁽⁷⁾ Atsakymų į 2015 m. EK viešas konsultacijas dėl geografinio blokavimo santrauka, p. 15.

⁽⁸⁾ Žr. Europos smulkiojo verslo aljansą (angl. *European Small Business Alliance*, ESBA).

⁽⁹⁾ Taip pat žr. klausimų dokumento, kuriame pateikiamos pirminės e. prekybos sektoriaus tyrimo, kurį atliko Konkurencijos GD, išvados (SWD(2016) 70 final), 7 punktą.

4.8. Nepagrįstas geografinis blokavimas taip pat turėtų būti draudžiamas kaip ir skirtingos tvarkos, susijusios su kainomis, sąlygomis ar kitais tuo pat metu ir toje pačioje vietoje teikiamų paslaugų aspektais (pvz., sekant IP adresus ar profiliuojant), taikymas. Niekas nepateisina nuolatinio skirtingų sąlygų taikymo teikiant tam tikras paslaugas, pavyzdžiui, automobilių nuomos, pramogų parkų ar viešbučių. Tačiau turėtų būti leidžiama taikyti laikinas akcijas arba skirtingas kainas, pavyzdžiui, per mokyklinės atostogas, nes tai būtų laikina ir horizontalu.

4.9. Galima taikyti įvairius sutartyse nustatytus tarpvalstybinio pardavimo apribojimus, o sutartyse nustatytų teritorinių apribojimų galima rasti visose produktų kategorijose⁽¹⁰⁾. Tačiau kai kurie akivaizdžiai nepagrįsti apribojimai iš tikrųjų yra priimtini, pavyzdžiui, dažnai pasitaikantis skirtingų kainų nustatymo pavyzdys. Šiomis aplinkybėmis Komisija yra teisi kalbėdama apie pilkąją zoną⁽¹¹⁾. Pavyzdžiui, kainų skirtumus (bent iš dalies) būtų galima paaiškinti skirtingomis rinkomis, skirtingomis tikslinių vartotojų kategorijomis ir didesnėmis sąnaudomis, kurios atsiranda dėl skirtingų arba papildomų nacionalinių taisyklių ir teisinių konsultacijų, mokėjimo paslaugų, pristatymo ir grąžinimo taisyklių⁽¹²⁾.

4.10. Ir vartotojai, ir ne ką mažiau įmonės dažnai neigiamai vertina tuščius bendrosios rinkos pažadus ir dėl jų dažnai skundžiasi. Šie skundai iš esmės atsiranda dėl dviejų susijusių reiškinių: nacionalinės pramonės politikos ir skirtingų teisės aktų.

4.11. EESRK dažnai kritikavo tai, kad įgyvendinamos 28 pramonės politikos kryptys, nes nacionaliniu lygmeniu daugiausia dėmesio skiriant pramonės politikai trukdoma ES masto verslo veiklai ir visų pirma mažinamos MVĮ galimybės vykdyti tarpvalstybines operacijas. Nekoordinuojama šalių politika, kuri akivaizdžiai nėra pakankamai suvienodinta, tam tikrais atvejais trukdo tarpvalstybiniam planavimui. Dėl nenusipėjimų arba savavališkai Vyriausybių taikomų priemonių padėtis tampa dar neaiškesnė.

4.12. Dabartinė padėtis yra tikrai įdomi: taikomi įvairūs nacionaliniai standartai ir įvairios sertifikavimo sistemos; kai kurios svetainės yra blokuojamos, kad jose nebūtų galima pardavinėti prekių iš kitos šalies; mokėjimo tvarka paprastai skiriasi; kalbų mokėjimo reikalavimai gali būti pernelyg dideli; rinkos priežiūros institucijos kartais nustato papildomų reikalavimų⁽¹³⁾, o galiojančios ES direktyvos yra blogai įgyvendinamos arba visai neįgyvendinamos. Gerai žinomas pavyzdys yra Paslaugų direktyvos 20 straipsnis, į kurį valstybės narės nuolat nekreipia dėmesio, nors šiuo konkrečiu atveju trūksta aiškumo, kaip tinkamai užtikrinti šio straipsnio įgyvendinimą. Dėl visų šių veiksnių nukenčia rinkos skaidrumas ir nesudaromos vienodos sąlygos, kurių pageidaujama.

4.13. Vidaus rinka yra vienas svarbiausių klausimų. Dėl internetinės visuomenės bendrajai rinkai reikia skirti ypatingą dėmesį. Galima labiau suartinti įmones ir vartotojus visame žemyne. Vienu pelės paspaudimu akimirksniu atveriami daugybė galimybių ir pasirinkimų. Rekordiniu greičiu gali atsirasti vis daugiau galimybių gauti specialių pasiūlymų ir racionalizuotų sprendimų. Vis dėlto reikėtų turėti omenyje, kad net jei bendroji rinka puikiai veiktų, vis tiek būtų regionų skirtumų.

4.14. Dirbtinės kliūtys trukdo savaiminei įmonių, ypač MVĮ, plėtrai. Siekdamas užsitikrinti rinkos pozicijas įmonės tikisi suderintų veiksmų, kad galėtų apeiti problemas arba įveikti kliūtis. Vertikalieji ir horizontalieji verslininkų ir platintojų susitarimai, taip pat įvairių rūšių rinkos segmentacija, dėl kurios, kaip paprastai manoma, atsiranda nepagrįstas geografinis blokavimas, dažnai taip pat turi būti laikomi gynybos priemonėmis, kuriomis siekiama apsaugoti nuo to, ką įmonės laiko nepagrįstomis nacionalinėmis kliūtimis. Pavyzdžiui, dėl nacionalinės politikos siuntimo ir paslaugų po pardavimo išlaidos gali netikėtai padidėti. Bet kokiomis aplinkybėmis siuntas pristatyti įpareigotai įmonei dėl nežinomų sąlygų gali būti sunku laikytis savo įsipareigojimų.

4.15. Kai kuriais atvejais, siekiant rasti išeitį iš painios nacionalinio lygmens padėties, į kurią patenka kilmės šalies įmonė ir klientai kitoje šalyje, naudojamosi tarpvalstybinių tarpininkų paslaugomis. Nors šios paslaugos ir labai naudingos, paprastai jos nepadaeda sudaryti palankesnių sąlygų tiesioginiams tiekimo įmonių ir klientų santykiams.

⁽¹⁰⁾ Ten pat, 98 ir 99 punktai.

⁽¹¹⁾ Ten pat, 102 punktas. Šią „pilkąją zoną“ reikėtų aiškiau apibrėžti.

⁽¹²⁾ Ten pat, 114 punktas.

⁽¹³⁾ Pvz., Vokietijoje.

4.16. Nekyla abejonių, kad turi būti sudarytas nepagrįsto geografinio blokavimo pašalinimo planas ir kovojama su tokiu blokavimu, tačiau EESRK reikalauja nustatant teisingas sąlygas taip pat padaryti teisingas išvadas įvertinus nuolatinį vidaus rinkos susiskaidymą dėl besiskiriančių nacionalinių požiūrių.

2016 m. spalio 19 d., Briuselis

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas*
Georges DASSIS
